ניקב וסתמו אם מעכב את התקיעה פסול ואם לאו כשר התוקע לתוך הבור או לתוך הדות או לתוך הפיטם אם קול שופר שמע יצא ואם קול הברה שמע לא יצא וכן מי שהיה עובר אחורי בית הכנסת או שהיה ביתו סמוך לבית הכנסת ושמע קול שופר או קול מגילה אם כוון לבו יצא ואם לאו לא יצא אע"פ שזה שמע וזה שמע זה כוון לבו וזה לא כוון לבו: **גמ'** תנו רבנן ארוך וקצרו כשר גרדו והעמידו על גלדו כשר ציפהו זהב במקום הנחת פה פסול שלא במקום הנחת פה כשר ציפהו זהב מבפנים פסול מבחוץ אם נשתנה קולו מכמות שהיה פסול ואם לאו כשר ניקב וסתמו אם מעכב את התקיעה פסול ואם לאו כשר נתן שופר בתוך שופר אם קול פנימי שמע יצא ואם קול חיצון שמע לא יצא ת"ר גרדו בין מבפנים בין מבחוץ כשר גרדו והעמידו על גלדו כשר הניח שופר בתוך שופר אם קול פנימי שמע יצא ואם קול חיצון שמע לא יצא הפכו ותקע בו לא יצא אמר רב פפא לא תימא דהפכיה ככתונא אלא שהרחיב את הקצר וקיצר את הרחב מ"ט כדרב מתנה דאמר רב מתנה והעברת דרך העברתו בעינן: דיבק שברי שופרות פסול: ת"ר הוסיף עליו כל שהוא בין במינו בין שלא במינו פסול ניקב וסתמו בין במינו בין שלא במינו פסול ר' נתן אומר במינו כשר שלא במינו פסול אמר רבי יוחנן והוא שנשתייר רובו מכלל דשלא במינו אע"פ שנשתייר רובו פסול איכא דמתני לה אסיפא שלא במינו פסול א"ר יוחנן והוא שנפחת רובו מכלל דבמינו אע"פ שנפחת רובו כשר ציפהו זהב מבפנים פסול מבחוץ אם נשתנה קולו מכמות שהיה פסול ואם לאו כשר נסדק לאורכו פסול לרוחבו אם נשתייר בו שיעור תקיעה כשר ואם לאו פסול וכמה שיעור תקיעה פירש רשב"ג כדי שיאחזנו בידו ויראה לכאן ולכאן היה קולו דק או עבה או צרור כשר שכל הקולות כשירין [בשופר] שלחו ליה לאבוה דשמואל קדחו ותקע בו יצא פשיטא כולהו נמי מיקדח קדחו להו אמר רב אשי שקדחו בזוכרותו מהו דתימא מין במינו חוצץ קמ"ל: התוקע לתוך הבור או לתוך הדות כו': אמר רב הונא לא שנו אלא לאותן העומדים על שפת הבור אבל אותן העומדין בבור יצאו תניא נמי הכי התוקע לתוך הבור או לתוך הדות יצא והתנן לא יצא אלא לאו שמע מינה כדרב הונא ש"מ איכא דרמי להו מירמא תנן התוקע לתוך הבור או לתוך הדות לא יצא והתניא יצא אמר רב הונא לא קשיא כאן לאותן העומדין על שפת הבור כאן לאותן העומדין בבור אמר רבה

שמע

גמ' העמידו על גלדו. גלד דק: **מבפנים פסול.** שהתקיעה בזהב: **אם קול חיצון שמע לא יצא.** דאיכא מחילת הפנימי מפסקת התקיעה: **ככתונא.** כהפיכת חלוק לעשות פנימי חיצון: **שקיצר את הרחב.** ברותחין: **והעברת.** דרך העברתו כדרך שהאיל מעבירו בראשו בבהמה מחיים: **דיבק שברי שופרות כו': במינו כשר.** אם אינו מעכב את התקיעה: **נסדק.** כולו. וכן נסדק לרחבו כל רחבו להקיפו: **אם נשתייר בו.** מן מקום הסדק עד מקום הנחת פה שיעור תקיעה כשר חשיב ליה כמאן דאשתקיל כוליה והוה ליה ארוך וקצרו: **צרור.** לשון יבש רוי"ש בלע"ז: **קדחו.** נקבו וקס"ד נקב הנחת פה קאמר: **שקדחו בזכרותו.** כשהוא מחובר בבהמה עצם בולט מן הראש ונכנס לתוכו ומוציאין אותו מתוכו וזה לא הוציאו אלא נקב את הזכרות: **אותן העומדין בבור יצאו.** שהן קול השופר לעולם שמעו: **איכא דרמי להו מירמא.** יש תלמידים שאין שונין להא דרב הונא בענין לא שנו לפרושי מתניתין אלא רמו מירמא מתניתין וברייתא אהדדי ועלה קאי רב הונא ומשני:

שמע

ניקב וסתמו אם מעכב את התקיעה פסול ואם לאו כשר. אם נפרשה דאיירי לאחר הסתימה לפי שלא הוחלקה סתימת הנקב אין הרוח יוצא בפשיטות ומעכב את הקול קשיא כיון דכל הקולות כשרין בשופר כדאמרינן בגמרא מה לי מעכב מה לי אינו מעכב ונראה דאיירי קודם סתימה דקודם שנסתם היה הנקב מעכב את הקול שהיה הקול משתנה מחמת הנקב וכשסתמו חזר לכמות שהיה ובירושלמי גרס בהדיא אם היה מעכב קודם שסתמו פסול כשסתמו וטעמא דפסול כיון דסתימה זו מסייעה לקול משום דשופר אחד אמר רחמנא שלא יסייע דבר אחר לקול כמו צפהו זהב דאם נשתנה קולו פסול אבל אם לא היה מעכב את התקיעה שלא נשתנה קולו מתחילה מחמת הנקב הרי הוא כאילו לא ניקב ואין לחוש במה שסתמו והיכא דלא סתמו קאמר בהדיא בירושלמי דכשר משום דכל הקולות כשרין בשופר והשתא רבי נתן דקאמר בגמרא במינו כשר שלא במינו פסול ע"כ אהיה מעכב את התקיעה קאי דאפ"ה כשר במינו דהא ר' יוחנן קאמר עלה בגמרא והוא שנשתייר רובו והוא שנפחת רובו ואי אפשר לנקב גדול כל כך שלא יעכב את התקיעה ומתני' כרבנן א"נ כר' נתן ובשלא במינו ולישנא קמא דרבי יוחנן ומיהו לאידך לישנא דרבי יוחנן דקאמר שלא במינו פסול והוא שנפחת רובו משמע אבל במינו אף על פי שנפחת רובו כשר קשיא מתני' כמאן דע"כ הא דאמרי רבנן בין במינו בין שלא במינו פסול יעמיד כמו כן רבי יוחנן כשנפחת רובו דמאי שנא לרבי נתן מלרבנן כמו שדומה לו לרבי נתן סברת דלא נפחת רובו כשר אפילו שלא במינו למה לא יאמר כמו כן לרבנן דכולה ברייתא בנפחת רובו מיתוקמא ואע"פ שלא נפחת אלא מיעוטו אי אפשר שלא יעכב הנקב את התקיעה אם לא נסתם ואפילו הכי כשר ולכך נראה ודאי לפרש מ"מ דאם מעכב את התקיעה לאחר שסתמו קאמר ובירושלמי קתני במילתיה דרבנן בין במינו בין שלא במינו אם מעכב התקיעה פסול ואם לאו כשר וכן בתוספתא (פ"ב) ואפילו הכי קאמרי בירושלמי דמתני' ר' נתן ומסקנא דשמעתא * והלכה למעשה נראה דשופר שניקב וסתמו במינו וחזר לקולו לכמות שהיה מתחילתו קודם שנקב לית דין ולית דיין דכשר אפילו היה מעכב התקיעה קודם שנסתם דפי' זה עיקר דאם מעכב את התקיעה לאחר שנסתם קאמר ולא סתמו כלל כשר אפילו מעכב הנקב את התקיעה כדקאמרינן בירושלמי דכל הקולות כשרין בשופר:

ארוך וקצרו כשר. איצטריך לאשמועינן דלא תימא דפסול משום דכתיב והעברת:

צפהו זהב במקום הנחת הפה. הוה נראה לפרש דעובי השופר במקום שמניח פיו קרי מקום הנחת הפה ושלא במקום הנחת פה היינו מבחוץ אבל א"כ היינו צפהו זהב מבחוץ ואם נפרש דשלא במקום הנחת הפה היינו ראשו האחד לצד הרחב הא אמרינן בסמוך הוסיף עליו כל שהוא בין במינו בין שלא במינו פסול והיינו יכולין לפרש דהתם כשאין בין הכל אלא שיעור שופר ודוחק: **צפהו** מבפנים פסול. לפי שאין קול שופר אלא קול זהב וכן מבחוץ כיון דנשתנה קולו: **אם** קול חיצון שמע לא יצא. שהקול יוצא באויר שבין חיצון לפנימי והיינו ב' או ג' שופרות: **נסדק** לארכו פסול. לא תני הכא אם נשתייר בו שיעור תקיעה כשר כדקתני גבי נסדק לרחבו משום דלארכו לא מיפסל אא"כ נסדק על פני ארכו מראשו ועד סופו: **ושמע** קול שופר או קול מגילה אם כוון לבו יצא. הא דאמרינן בפ' כל גגות (עירובין דף צב: ושם) צבור בקטנה ושליח צבור בגדולה אין יוצאין ידי חובתן שאני התם דליכא עשרה עם שליח צבור והא דאמרינן בשילהי כיצד צולין (פסחים פה: ושם) מן האגף ולחוץ כלחוץ ואמר רב וכן לתפלה ורבי יהושע בן לוי אמר אפילו מחיצה של ברזל אינה מפסקת בין ישראל לאביהם שבשמים קשה במאי קא מיירי אי לענין צריך כגון צבור ושליח צבור או ט' ויחיד אם כן הויא סוגיא דכל גגות דלא כרבי יהושע בן לוי וכוותיה קיימא לן דהא הני נשי קיימי לחודייהו ג) כדמוכח בסוטה בפ' ואלו נאמרין (דף לח: ושם) דמייתי מינה ראייה לברכת כהנים דאין מחיצה מפסקת ואי לענין לצאת איירי אם כן קשיא מתניתין לרב ויש לומר דאיירי לענין לענות עם הצבור קדושה ויהא שמיה רבה משום דאמרינן (ברכות דף כא:) כל דבר שבקדושה לא יהא פחות מי' אבל בתקיעה ומגילה מודו:

עין משפט נר מצוה

כ א מיי' פ"א מהלכות שופר הלכה ז טוש"ע א"ח סי' תקפו סעיף יג:
כא ב מיי' שם טוש"ע שם סעיף יד:
כב ג ד מיי' שם הלכה ו טוש"ע שם סעיף טז:
כג ה מיי' שם טוש"ע שם סעיף כ:
כד ו מיי' שם טוש"ע שם סעיף יב:
כה ז מיי' שם טוש"ע שם סעיף יא:
כו ח ט מיי' שם הלכה ה טוש"ע שם סעיף ז:
כז י מיי' שם טוש"ע שם סעיף ח:
כח כ ל מיי' שם טוש"ע שם סעיף ט:
כט מ מיי' שם הלכה ז טוש"ע שם סעיף ו:
ל נ מיי' שם הלכה ה טוש"ע שם סעיף טו:
לא ס מיי' שם הלכה ח טוש"ע א"ח סי' תקפו סעיף א:

◆

רבינו חננאל

ת"ר ארוך וקצרו כשר, גרדו והעמידו על גלדו כשר, ציפהו זהב מבפנים פסול, מבחוץ אם נשתנה קולו מכמות שהיה פסול ואם לאו כשר. נתן שופר בתוך שופר ותקע בו, אם קול פנימי שמע יצא, ואם קול חיצון שמע לא יצא. ת"ר גרדו בין מבפנים בין מבחוץ וכן אם גרדו והעמידו על גלדו כשר. הפכו, כגון שהרחיב את הקצר, והוא ראש הקרן, או קצר הרחב, והוא מקום הדבוק לראש של בהמה ותקע בו, לא יצא, כדרב מתנה דאמר והעברת שופר תרועה, בעינן דרך העברתו בשעה שתוקע ומריע. דיבק שברי שופרות פסול. הוסיף עליו כל שהוא בין במינו בין שלא במינו פסול [ניקב וסתמו בין במינו בין שלא במינו פסול], ר' נתן אומר במינו כשר שלא במינו פסול. מרחזינן ר' יוחנן דמתרץ אליבא דר' נתן, ש"מ הלכתא כותיה, והוא שנשתייר רובו של שופר שלם. והני מילי שסתמו בקרן שהוא מינו, אבל שלא במינו אפילו נשתייר רובו שלם פסול. אע"ג דלישנא בתרא לאו הכי הוא, לא א) אתברירא לן הי מינייהו לישנא בתרא, הלכך עבדינן לחומרא. נסדק לאורכו פסול. לרחבו, אם נשתייר בו שלם למעלה או למטה מהסדק שיעור תקיעה, והוא טפח שוחק כשר, דאמרינן באילו מקום הסדק חתוך הוא והנותר הוא השופר. ואם נשתייר פחות מזה השיעור פסול. וכמה שיעור תקיעה, פי' רשב"ג כדי שיאחזנו בידו לכאן ולכאן. שיעורו חכמים טפח שוחק, כדגרסינן בנדה פרק ג' תני אושעיא זעירא דמן חבריא ה' שיעורן טפח ואלו הן, שליא ושופר ושדרו של לולב ואזוב ודופן סוכה. היה קולו עבה או דק או צרור כשר, שכל הקולות כשרין בשופר. שלחו ליה [לאבוה] דשמואל קדחו בזכרותו. כלומר נקבו במקדח בזכרותו שבתוך הקרן כשר, מהו דתימא מין במינו חוצץ, קמ"ל דאין במינו חוצץ. התוקע לתוך הבור או לתוך הדות או לתוך הפיטום, אם קול שופר שמע יצא, ואם קול הברה שמע לא יצא. ואוקמה רב הונא באותן בני אדם העומדין על שפת הבור. אבל העומדים בבור יצאו. תני נמי הכי כו'.

מסורת הש"ס

א) [לקמן כח.], ב) [מלשון בעלי פטסין בכלה טו:], ג) [התוי"ט לא גרס מלת וכן], ד) [לקמן כח: כט.], ה) [לקמן לד.], ו) [נדה סו. ע"ש], ז) [נדה כו. ע"ש דסיים לכאן ולכאן טפח וכצ"ל ע"ש סוגיא דהתם], ח) [גי' הערוך צרור וכ"א ברש"י חולין נו. ד"ה צריד ס' ע"ש], ט) גי' הרא"ש רב יהודה, י) [גי' הרא"ש רבה], כ) [צ"ל ידמתוכח ולא קאי אדלעיל שמוכח שם כ"כ בספר פני יהושע ע"ש].

◆

תורה אור השלם

1. וְהַעֲבַרְתָּ שׁוֹפַר תְּרוּעָה בַּחֹדֶשׁ הַשְּׁבִעִי בֶּעָשׂוֹר לַחֹדֶשׁ בְּיוֹם הַכִּפֻּרִים תַּעֲבִירוּ שׁוֹפָר בְּכָל אַרְצְכֶם: ויקרא כה ט

◆

גליון הש"ס

גמ' איכא דרמי להו. כעין זה סוטה דף טז ע"א. ודף לג ע"ב. ב"ב דף יט ע"א. ודף כו ע"א: תוס' ד"ה ניקב כו'. והלכה למעשה. תמוה לי למה דוקא במינו הא בירושלמי מוקי למתני' אף כר"נ וא"כ מיירי מתני' בשלא מינו ולפ"ה אם אינו מעכב כשר ובזה לא פליגי רבנן אלא דס"ל דבמעכב אף במינו פסול אבל מה דכשר לר"נ בשאינו מינו ה"נ לרבנן:

◆

לעזי רש"י

רוי"ש. צרוד מחוספס (קול).

◆

מוסף רש"י

אם קול שופר שמע. בלא קול הברה (לקמן כח.). אם קול הברה שמע. עם קול השופר (שם). גרדו. הוא לשון עברי ודומה לו בפסוק (איוב ב) ויקח לו חרש להתגרד בו, בלע"ז, ופירושו לשון חטיטה שמחטט וגורד בסכין או בכל דבר (סנהדרין קיב.). צרור. לשון יבש (פסחים ב ומנחות קב: וחולין לז וגורם צרוד).

א) נראה דצ"ל מ"מ כיון דלא אתבריר וכו' ועי' ברין. ב) קמ"ל דמינו אינו חוצץ.

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones

Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com